

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inosematno 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šif. 11.153. Telefon 3113

O predvidenem disciplinskem postopku

Z zakonom o narodnih šolah iz l. 1929. je bil učitelstvu predpisan poseben disciplinski postopek, če ga sploh smemo tako imenovati. Disciplinski odbor, ki ga predvideva ta postopek, je le posvetovalni organ ministrstva prosvete. Kratke in nepopolne določbe šolskega zakona glede omenjenega postopka so morale vsakomur, ki jih je prečital, vzbuditi pomislek: ali je sploh mogoča pravilna in pravična presoja inkriminiranega prestopka, ako nima prizadeti pravice vpogleda v obtožbo, a tudi ne pravice zagovora in pritožbe? — Naše neprestano povdaranje o potrebi modernega disciplinskega postopka za učitelstvo, je končno le izzvalo svoj odmev. — Sedaj ugotavlja tudi g. minister prosvete, da je učitelstvo edina kategorija državnih uradnikov, ki se za disciplinske prestopke sodi brez formalnega sodišča, zgolj z odlokom sreskega načelnika.

V finančnem zakonu za l. 1936/37. je predvidena sprememba §§ 88—92 šolskega zakona v toliko, da bo uveden tudi za učitelstvo disciplinski postopek predviden v zakonu o notranji upravi.

Kratek pregled določb disciplinskega postopka, ki naj z malenkostnimi korekturami stopi v veljavo tudi za učitelstvo, nam pokaže naslednjo sliko:

Disciplinski postopek je opisan v omenjenem zakonu v členih 124. do 188. in predvideva nerednosti ali disciplinske prekrške in disciplinski kazniva dejanja.

Kazni za nerednosti sta pismeni ukor in denarna kazen do 300 Din.

Za disciplinski kazniva dejanja, ki jih člen 129. predvideva 16, so določene tudi disciplinske kazni: 1. zmanjšba prejemkov, največ do 20 % osnovne in položajne plače do enega leta; 2. ustavitev napredovanja največ do treh let; 3. premešitev z odvzemom pravice do povračila potnih in selitvenih stroškov; 4. upokožitev brez zmanjšbe ali z zmanjšbo pokojnine; 5. odpustitev iz službe.

Disciplinska sodišča se ločijo po teh določilih v tri stopnje: 1. disciplinsko sodišče pri banovini; 2. disciplinsko sodišče pri ministrstvu; 3. upravna sodišča in državni svet kot disciplinska sodišča. Sodišče pri banski upravi in sodišče pri ministrstvu se smatrat kot sodišči prve stopnje, a upravna sodišča in državni svet so disciplinska sodišča druge stopnje.

Dve, odnosno tri instance, ki jih predvidevajo ti predpisi, nudijo dovolj močno garancijo za objektivno postopanje in pravično sojenje.

Člane disciplinskih sodišč pri banskih upravah in pri ministrstvu določa ministrstvo — po zakonu o notranji upravi — izmed višjih državnih uradnikov v resoru ministrstva za notranje posle. — Prav v tem primeru se nadejamo, da bo tudi izprememba, namreč da bodo za razsodišče določeni člani izbrani izmed uradnikov prosvetne stroke.

O pristojnosti disciplinskih sodišč je pomniti, da pretresa pritožbe zoper rešitve banovinskega disciplinskega sodišča v prvi vrsti disciplinsko sodišče pri ministrstvu. Pritožbe zoper odločbe tega razsodišča se vlagajo na državni svet.

Predvideni so tudi disciplinski tožilci, ki jih pri banovinskih sodiščih določa ban, in tudi branilci.

Poglavje o branilcih je zelo važno, ker prav možnost obrambe ustvarja v vsakem obtožencu vero v objektivnost in pravičnost postopka. Vsak obtoženec ima po tem zakonu pravico do branilca, ki si ga sme vzeti ali izmed državnih uslužbencev ali pa izmed javnih pravnih zastopnikov.

Člen 149. omenjenega zakona vsebuje določbe, kadar se koga postavi pred disciplinsko postopanje. Nadaljnja posamezna poglavja predvidevajo, kadar in kako učinkuje sodno-kazensko postopanje na disciplinsko postopanje.

Disciplinska preiskava daje v teh določilih obtožencu možnost, da se izrazi o vseh točkah obdolžitve. Razprava je ustna ali tajna; vendar pa sme obtoženec zahtevati, da ji prisostvujejo trije državni uslužbenci, ki jih sam odredi.

Razsodbo izreče disciplinsko sodišče po svobodnem prepričanju, dobljenem na ustni razpravi. Če je razsodba za obtoženca pozitivna ali negativna, plača branilčeve stroške vedno sam. O plačilu ostalih stroškov je določeno, da jih plača država, če se obtoženec oprosti.

Pritožbe proti razsodbi je treba vložiti tekom petnajstih dni na drugo instanco.

Nadaljnji členi zakona vsebujejo določila glede izvršitve razsodbe, zastaranja, obnove postopka, odstranitve od službe, vračanja pravnih sredstev in rokov. Predvidena je tudi oprostitve taks pri disciplinskem postopanju. Končno omenja še upokožene uslužbence in tudi izredna območja banovinskih disciplinskih sodišč.

Iz kratkih navedb vsebine 65 členov zakona o notranji upravi si lahko ustvarimo bežno sliko določb disciplinskega postopka, ki bo z malenkostnimi spremembami uveljavljen tudi za učitelstvo. Ako primerjamo dosedanje disciplinske določbe s temi, tedaj vidimo, da je vendarle uspelo ponovno naše prizadevanje zadnjih let, vsaj v pogledu disciplinskega postopka.

Neprestano smo povdarjali, kako nujno potrebno je uvesti tudi za učitelstvo moderen in pravičen disciplinski postopek ter da mu je stalnost na službenem mestu naravnost življenjska potreba. — Z uvedbo novih disciplinskih predpisov je ugodeno prvi naši

nujni potrebi, ostane pa nerešeno vprašanje učiteljske stalnosti na službenem mestu. Z uvedbo novega disciplinskega postopka, bi se mogla deloma spopolniti tudi pomanjkljivost, ki jo ustvarja dejstvo, da učitelstvo nima stalnosti na službenem mestu. Če bi se namreč uvedlo načelo, da se sme premeščati učitelstvo le po izrečni disciplinski kazni, tedaj bi odpadle vse krivične premeščitve, odpadlo bi vsako premeščanje učitelstva na osnovi klevet in zahtev raznih lokalnih faktorjev, tedaj bi bila vsaka premeščitve le posledica disciplinske ugotovljene krivde.

To si želimo — in ker želimo to, moramo povdariti, da je v interesu šole in naroda, da se odpravi takozvana diskretna pravica. — Ž.

Učitelji kot voditelji

Modre besede prezidenta ČSR dr. Beneša

V svojem nagovoru na deputacijo zveze češkoslovaškega učiteljstva je izjavil prezident dr. Beneš dne 4. t. m. med drugim tudi sledeče misli.

Šola je izmed najvažnejših komponent državnega reda. Ona naj vsaja v mlada srca osnove dobrega, resničnega in lepega; utrjuje naj otroku prve temelje njegovega življenja in naj navaja deco k medsebojni pravičnosti in plemenitosti. Brez teh pravičnih temeljev ni prave demokracije, prav tako kakor brez njih ne more biti govora o demokratični šoli. Šole so pri nas prva temeljna priprava za državljansko življenje, biti morajo zato opora naših demokratičnih načel v državi in med ljudmi.

Javno mnenje ni nič stalnega, ker je podvrženo čestim izpremembam in nihanjem, naprej ali nazaj, kakršni so pač impulzi ljudi ter socialne, gospodarske in kulturne razmere, v katerih žive. Javno mnenje je val v nenehajočem gibanju. Za družbo in državo bi ne bilo niti koristno, ako bi ta gibljivost prenehala in njegova občutljivost otopela. Borba za usmerjenje javnega mnenja mora pa imeti vedno trdno moralno podlago ter velike ideje in principe; njen duh in smisel morata biti vedno čista in neoskrunjena, osebne želje in stremeljenja morajo stopiti v ozadje; njen edini smoter bodi čut za skupnost, državo in narod. Javna mnenja ustvarjajo pa ljudje, in mnogo je odvisno od tega, kakšen moralen značaj imajo leti.

In prav tu — rekel bi — začnena Vaša naloga, vsebovana po vzgojnem delu v šoli in v javnem življenju. Že od rane mladosti se mora s pametno vzgojo voditi duša bodočega državljanca. V šoli imate za to pri vsakem predmetu mnogo prilike, zlasti pa pri

državoznanstvu. Zdi se mi, da se ta možnost ne izkorišča še v polni meri. Po otrocih vplivate na odrasle in budite njihovo zanimanje za šolo. Otroci pripovedujejo doma o vsem, kar so v šoli slišali in kar se v šoli godi. Pogosti stiki s starši Vam lahko zelo olajšajo Vašo nalogo. V samoupravi učencev so dane najboljše kate samostojnosti, iniciativnosti in iznajdljivosti otrok. Samouprava predstavlja v malem občestvo, v katerem se vadijo učenci vzdrževati red in demokratična načela.

Vplivati je treba z besedo in tiskom. Beseda je učinkovitejša, tisk prodre pa v najodlonejša naselja. Tisk je mogočno napadalno orodje, pa tudi izvrstno brambeno sredstvo. To velja prav tako za tisk posameznih strank, kakor za stanovsko in strokovno časopisje, prav tako za dnevni tisk, kakor za literaturo o posameznih panogah. Če hoče tisk učinkovati, mora biti stvaren in udaren, pa tudi objektiv. Delujte vedno proti senzacionalnemu tisku, ki se je pri nas v zadnjem času tako bohotno razrastle, kajti tudi na tem področju bosta končno zmagali le resnost in stvarnost.

Vspodbujajte naše državljane, da dvignejo naše občine na stopnjo zapadnoevropske kulture, zlasti angleške, da bodo zdravstveno ustrezale najvišjim zahtevam, da bodo nudile tudi v zgolj vnanjem, estetskem pogledu sliko moderne gradbene umetnosti in smotnosti ter da se bodo odlikovali naši trgi in ceste s svojo dopadljivostjo.

To je Vaša naloga, ki se pri nas še tako zelo podcenjuje. Mi smo samostojen narod; vsako leto prihajajo k nam stotisoči tujcev, ki nas sodijo tudi po zunanem videzu. Treba je torej upoštevati tudi tega in zato naj vsaka naša občina pokaže tudi na tem področju svoje sistematično prizadevanje.

Učiteljski pevski zbor med rojaki onstran Drave in Mure

Koncerti v Murski Soboti, Ljutomeru in Ptuj. — Dokaz, da je delovanje učiteljstva pravilno in le v korist naroda

Desetletnica UPZ je letos! Deset let idealnega dela. Velika zbirka koncertnih kritik v arhivu dokazuje umetniško višino zbora, shranjeni trakovi v jugoslovanskih, čeških in bolgarskih narodnih barvah pa poti, na katerih je izvrševal svoje veliko poslanstvo. Deset let že prihajajo pevci iz različnih krajev dravske banovine v Ljubljano k skupnim vajam, vršeč s tem tudi drugi del svoje stanovske dolžnosti. Umetniški značaj zbora pa jasno podčrtavajo tudi visoki pokrovitelji turnej: pokroviteljica jugoslovanske turneje je bila Nj. Vel. kraljica Marija; češka turneja se je vršila v proslavo 80 letnice častiljivega predsednika Masaryka in bolgarska turneja pa v znamenju jugoslovansko-bolgarskega zblizanja, kar dokazuje baš ob desetletnici prispelo odlikovanje Nj. Vel. bolgarskega carja Borisa III. Poleg tega je zbor obiskal bližnje kraje v banovini kakor Maribor, Ptuj, Celje, Novo mesto, Kranj, Brežice, Trbovlje, Št. Vid, Vič, itd.

Ob desetletnici pa se je UPZ spomnil tudi pokrajine preko Drave in Mure. Vključ velikim žrtvam, ki jih prenašajo pevci in težavam, v katerih živi učitelstvo je odbor pod predsednikom prof. Adamičem sklenil privediti v Prekmurju in Medjimurju nekaj koncertov kot uvod v proslavo 10 letnice. Program je obsegal težje skladbe Tajčevića »Četiri duhovna stihai«, Osterčeve »Pesem o suhi muhi«, Matačić-Ronjgov »Čače moj«, Adamičeva »Vragova nevesta« ter lažje skladbe Lajovca, Mokranjca, Adamiča, Hubada, Slavenskega in Zganca. Artistični odbor zbora je posebno upošteval Osterčeva, ki je doma ob Muri v Vržeju.

Pevci so se z veseljem odpravili na turnejo v Mursko Sobotu, Ljutomer in Ptuj, tja v Slovenske gorice v obmejne kraje, tja k gorečim tovarišem in tovarišicam, tja, kjer

čutijo še resnično tovarštvo, požrtvovalnost in ljubezen do svojega stanu. Dva dneva sta bila dva srečna trenutka, doživetje in spoznanje nečesa zvišenega. UPZ in ondoto učiteljstvo pa tudi ostalo prebivalstvo so se strnili v eno celoto: bil je za vse velik praznik pesmi in ljubezni. V dveh dneh je UPZ preromal več kilometrov in imel kar pet nastopov, vendar so pevci spriči tolike požrtvovalnosti in resničnega veselja gostiteljev, da niti na slabo vreme, naporno pot brez počitka in filmsko naglico, s katero so se vršili nastopi. Po dvajset do trideset kilometrov daleč so prišli tovariši in tovarišice, da slišijo svoje pevce, da jim potožijo svoje gorje in da manifestirajo za učiteljski stan. Razprodane dvorane pričajo o požrtvovalnem delu in zavesti učiteljstva, da je UPZ njihova last, da je UPZ tudi močno propagandno sredstvo za ves učiteljski stan.

Potek turneje.

V meglenem sobotnem jutru je 7. marca vstopilo v vlak na ljubljanskem kolodvoru 15—20 pevcev, iz Gorenjske in Dolenjske, iz Ljubljane samo dva. Na postajah pa so se potem pridružili ostali člani zbora tako, da se je do Murske Sobotu zbral ves UPZ. Temna in deževna vreme ni motilo srečnega svidenja mladine in učiteljstva z UPZ, katerega sta prav srčno pozdravila tov. Štubel, predsednik sreskega uč. društva za Mursko Sobotu v imenu učiteljstva in župan g. Hartner v imenu mesta. Prisotna sta bila tudi sreški podnačelnik g. Grabrijan in major orožništva g. Narančič. Po zakuski, ki sta jo priredila narodni poslanec g. Benko in župan g. Hartner je sledila kratka vaja, čez dobro uro pa koncert v popolnoma razprodani dvorani sokolskega doma. Koncerta se je ude-

VSEBINA:

O predvidenem disciplinskem postopku.

Učitelji kot voditelji.

Učiteljski pevski zbor med rojaki onstran Drave in Mure.

Šolska in prosvetna politika v Jugoslaviji.

Trboveljski slavček.

Tako slavi naš narod šolo in učiteljstvo.

LISTEK: Ljudevit Stiasny je umrl... —

Štirje mladi iz naših vrst.

Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli,

prosveti in JUU. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski

radio. — Stanovska organizacija JUU.

Ni mi treba naštevati še nadalje; sami poznate najbolje vsa ta delovna torišča ter veste prav dobro, kaj je koristno in kaj škodljivo.

Vaša strnjnost in Vaše organizatorične sposobnosti morejo služiti za vzgled tudi drugim stanovom. Vse to Vam bo zelo olajšalo tudi delo v političnih strankah. Popolnoma odobravam, da skrbite za medsebojno pomoč in enotnost v mislavi in taktiki, akoravno pripadate različnim političnim taborom.

Državljanstva svoboda jamči vsakomur svobodo besede; glede vsakega vprašanja se lahko zedinimo brez boja in sovraštva, če se od obeh strani navajajo le stvarni razlogi in moralni nagibi.

Izogibljite se osebnim bojem, bodite strpljivi, a trdni v svojih načelih ter spoštujte zlasti religiozna prepričanja! Drugim ljudstvom nočemo vsiljevati svojih nazorov, pokažimo pa s svojim vzgledom, da se naša načela pri nas sijajno obnašajo.

Številčna moč Vas opravičuje, stati na straži kot celota ter pomagati povsod, kjer gre za splošno blagostanje in ohranitev demokratičnih načel. Vaše idejne smernice — ta »politika politika«, so vsem simpatične, Vaša tesna povezanost z legionarji v dejanju in mislavi je pa najbolje jamstvo za našo državo.

Ne zapadajmo v diskusijah in kritikah, ki so v demokraciji samoumevne, nikdar v negativizmu! Vse, kar delamo, bodi sintetično in konstruktivno! Ustvarimo si vero v uspeh svojega dela, v uspeh demokracije, republike, države in naroda! Jaz sam imam to vero in se je ne bom nikdar odrekel. Verujem tudi, da bomo tudi v sedanji težki krizi in mednarodni situaciji premagali končno vse težave, vzdrževali demokracijo in mir ter uspešno izgradili našo državo.

Zelim Vašemu nadaljnjemu delu mnogo uspeha in bom vesel, če mi boste od časa do časa poročali o svojih rezultatih.

ležil poleg že imenovanih gospodov tudi sreški načelnik in zastopnik cerkve. Izredno zanimiv program, ki ga je zbor večinoma izvajal na turneji po Bolgariji, je žel veliko odobravanje poslušalcev. Višek pa je bil trenutek, ko se je tov. Štubel zahvalil in čestital zboru za uspeh in ko je tov. Supančič Drago v imenu JUU — sekcije Ljubljana oficijelno izročil bolgarsko odlikovanje dirigentu tov. Pertotu. Zbor je odpel obe himni in geslo vseh bolgarskih zborov »Rodna pesen naš na vjek ni svrva!«

Resnično! Pesem nas vedno druži. To je dokazal učiteljski zbor osnovne šole v Murski Soboti, ki je vodil vse priprave, razprodal dvorano in preskrbel okoli 30 privatnih prenočišč, dočim je sresko učit. društvo preskrbelo znižanje cene za dvorano. V kratkem času, ki je bil pevcem odmerjen, so tovariši in tovarišice iz najrazličnejših krajev naše banovine zmenjali svoje misli. Dva tovariša sta se pripeljala s kolesi na koncert 15 kilometrov daleč. Ves navdušen se je izrazil eden izmed njiju: »Prišel sem ne samo radi petja, temveč, da izpolnim svojo stanovsko dolžnost!« Ponoči sta se odpeljala po blatni cesti domov.

V nedeljo zjutraj so pevci v veliko veselje dekana in kanonika g. Slepca pri peti maši peli Tajčevićeve stihe in Foersterjevo »Z glasnim šumom s kora«. Gospod dekan je namreč že nedeljo prej razglasil v cerkvi prihod UPZ in toplo priporočil obisk koncerta. Res hvalavredno dejanje. Takoj po maši je zbor pred polno dvorano mladine odpel program lažjih skladb. Za tako poslušalstvo je treba skrbno izbranega programa. Tudi tokrat je imel dirigent tov. Pertot srečno roko in mladi poslušalci so bili navdušeni.